

אחרי הפרשה: למהר שלל חשב

הירידה

חברת העובדים כאל מיפעל השייך לציבור העובדים בפועל, ולא רק להלכה.

במשך ארבע שנים כיהנתי כחבר הוועדה הפועל של ההסתדרות, בתקופת שילטונו של לוינסון בכנף (וכחברת העובדים בכלל). ככל ארבע השנים האלה לא ראיתי את לוינסון בישיבה. הוועד הפועל, שהוא להלכה גם המוסד העליון של חברת העובדים, לא קיבל מעולם (וגם לא ררש מעולם) ריווח אמיתי על המתחשב בה. כאשר ררשו כמה אנשי-שוליים קנטרניים (ואני ביניהם) ריווח של ממש, הושקנו כבוז. וכדי למנוע כל אידיבנה יש להוסיף: אותו המצב בדיוק היה קיים כאשר שלט בהסתדרות קודמו של ירוחם משל, יצחק בן-אהרון. מלים לחור, מעשים לחור.

במה שונה חברת העובדים מכל קונצרן ענק אחר בישראל, בצרפת או בפיאף ואולי — מי יודע? — גם כנרית המועצות וכסין?
חוץ מהזכרתם בשמות המוסדות האלה, מה חלקם של הפועלים בבנק, ושל העובדים בחברה?
הם יכולים לומר, כלשון התנ"ך: "מה לנו חלק בבנק ולא נחלה בחברה".

חילופי הגברי בקומה החמישית מתקבל הרושם שזו עניין פרטי בין משל וקיסר, כמו בין שני פיאודלים בימי הביניים, שאחד מהם צריך לקבל את כתר המלך מידי השני, או לכל היותר, עניינם של כל הפיאודלים הגדולים בממלכה, הצריכים לכתור להם מלך חדש.
וגם הפרשים הצעירים אינם מתייחסים לעניין אחרת. המפלגה צריכה להשתלט על ההסתדרות ועל נכסיה. הפיאודלים של הביורוקרטיה המיפלגתית צריכים לבוא במקום הפיאודלים ההסתדרותיים.

מוקדם או מאוחר, ירוחם משל יפנה את מקומו בקומה החמישית של בניין הוועד הפועל. במקום או במאוחר ישראל קיסר יבוא במקומו.
או מה?
אז לא כלום.

כפי שזיה אומר קוהלת: רור הולך ורור בא, ושום דבר אינו משתנה בהסתדרות. או כפי שיכול היה לומר ישוע: תנו למשל את אשר למשל, ולקיסר את אשר לקיסר. ישראל קיסר הוא מהדרה צעירה יותר ושחומה יותר של ירוחם משל. ירוחם משל הוא מהדרה קשישה יותר וחיוורת יותר של ישראל קיסר.

שנייה אינם אלא ביורוקרטים הסתדרותיים, עסקני פועלים ששכחו מומן איך נראה מקום עבודה מכפנים — כשעובדים בו הם נבחרו על-ידי הביורוקרטיה ההסתדרותית, מפני שאין מה לחשוש מפניהם. הם לא עושים גלים, הם הולכים בתלם. הם אנשים טובים וחביבים ורגועים ופשוטים, ולעולם-לעולם לא יעשו מעשה העול לפגוע באינטרסים של אלפי העסקנים המיקצועיים, אגודת-פועליהם. תמהני על ההתרגשות שמשקיעים אנשים כה רבים בחילוסים אלה. התגובה הנאה עליהם היא סיהוק.

חבר הוועד הפועל הצנתי לא פעם שאלות תמימות, כמעט נאיביות. בשביל מה קיים בנק הפועלים? האם פועל, חבר-ההסתדרות, מקבל שם הלוואה בתנאים נוחים יותר מאשר בבנק אחר? האם הפועלים נהנים מריווחי הבנק? האם הבנק עוזר לממן מאבקים מיקצועיים להטבת תנאי-העבודה? בקיצור, האם קיים בכלל הברזל בין בנק זה ובין בנק קאפיטליסטי פרטי, בכל הנוגע לחברת-ההסתדרות? ובשביל מה קיימים מיפעליה של

והי השאלה האמיתית, המזקרת משההקרב של פרשת-לוינסון. הרבר החכם ביותר נאמר דווקא על-ידי יוסף אלמוגי הקשיש: כל זה לא היה קורה, והטרגדיה של לוינסון לא היתה מגיעה לאן שהגיעה, אילו היתה קיימת בהסתדרות מערכת-ביקורת הראויה לשמה. המעשים שעשה לוינסון, ושעליהם אין יכוח והוויכוח הוא רק על מטרם ויעדם) לא יכלו להיעשות, אילו היתה קיימת ביקורת כזאת. הטראגדיה היתה נבלמת עוד בסוף

נראה כי בכל הוויכוחים האלה אין מתייחסים אף לעצם קיומם של הצמיתים עלומי-השם, היוצרים את הנכסים שעליהם נטוש הקרב בין האבירים, האברונים, הרזונים, הדו"כסים, המלכים והקיסרים למיניהם.

אשר נפטר — או מתאבד — נשיא של קונצרן ענק אמריקאי, מתחוללת מערכת-אינתיים בין הטוענים לירושה. קונצרנים סמוכים

תאבדותו של יעקב לוינסון חשפה מצב המתאים יותר לארצות-הברית, שם כפופות אגודות מיקצועיות רבות למישפחות המאפיה. כמיכתב-הפרידה שלו דיבר לוינסון על "כנופיה", המשרעת מבנק הפועלים ועד לממונים עליהם, ושרצתה להשכיבו מתחת ללוח-השיש.

האנשים המתקפים רחו האשמה זו בזעם, וטענו את ההיפך: שלוינסון השתלט על התשלובת הארירה של חברת העובדים כשליט כלי-כוח והפך אותה לנחלתו הפרטית. הוא חיסל את כל יריביו, חתך את גרונו של המתנגדים ודרך על גוויות. הוא הקיף את עצמו בשמשים ובכתבים שעשו חיים על חשבון ההסתדרות. גנבו וקיבלו שוחד ביד רחבה.

כלומר: כנופיה מול כנופיה. מאז לילה-התאבדות משתוללת המילחמה, כאילו מת הבוס של המאפיה ושתי "מישפחות" נסוות להשתלט על הירושה. (עוד נחזור למילה זו: "הירושה"). קבוצה של פרשים צעירים במיפלגת-העבודה קשרה את עניבתו של לוינסון לחנינת כרגל, ומסתערת עתה על הוותיקים בקריאות "עליהם" היא רוצה להטיל את "מרות המיפלגה" על ראשי ההסתדרות וחברת-העובדים — וברור לגמרי כי היא מתכוונת למרותה שלה עצמה.

משמע: כנופיה שלושית מבקשת לרמוס בסרסות סוסיה את הכנופיה השנייה, אשר רצחה — לדבריה — את הכנופיה הראשונה. ולכל זה נקרא "ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל" "חברת עובדים".

חברת העובדים? האם תנאי-העבודה והשכר בהם טובים יותר מאשר במיפעלים פרטיים דומים? האם ריווחי המיפעלים מתחלקים בין עובדיהם? האם הכסף משתר מטרם כלשהי הנוגעת לציבור העובדים?
האם, לכל הפחות, נוקטים המיפעלים האלה עמדה שונה ממתחריהם לגבי הבעיות הפוליטיות הגדולות, הנוגעות לעתיד החברה הישראלית? האם הם מסרבים, למשל, לבנות בשטחים הכבושים, על ארמה ערבית שרוחה? האם יש במיפעלי ההסתדרות הגנה מיקצועית על העובדים הערבים מן השטחים הכבושים?

המערכת הראשונה, ולא היתה מגיעה כלל אל המערכת השלישית, שהם תימה ברידה.
אלמוגי סיפר שלוינסון הוא שהתנגד לפעולת מוסר-הביקורת ההסתדרותי בבנק הפועלים, בטענה כי זוהי הפרה של עיקרון הסוד הבנקאי. ההסתדרות נכנעה להיגיון זה.
אבל היגיון זה אומר, למעשה: אסור שלהסתדרות יהיה בנק, כי אין הבנק יכול להתנהל על פי העקרונות הרושמים למיפעל השייך לציבור העובדים.
האמת היא שאיש לא היה מעוניין בביקורת, ואיש לא התייחס אל

מנסים אף הם לחדור אל שדה-הקרב ולהשתלט על הענק המתנדר, כדי "למזג" אותו בממלכות שלהם.
לא פעם מתנהלת במיקרה כזה מילחמת-גוג'ומגוג, המזעזעת את אמות-הסיסים של הכלכלה האמריקאית. על כך נכתבו ספרים והוסרטו סרטים.
בריוק אותו הרבר קורה עכשיו סביב בנק הפועלים וחברת-העובדים.
והשאלה היא: מהו ההבדל, בעצם? כמה שונה בנק הפועלים מכל בנק קפיטליסטי אחר בארץ או בארצות-הברית?

לוינסון דיבר במיכתב-הפרידה שלו על "השלל" שבו מבקשים אויביו להתחלק, חסירי החדשים והישנים מדברים על "חלוקת הירושה".

מעניין. איזו ירושה? ירושה היא דבר שזיה שייך לאדם שהלך לעולמו, והעובר לבעלות יורשו. לפי מילון גרו: "אחווה ונחלה, ביחוד מה שאיש מניח לזרוע או לקרוביו". ברור לגמרי כי גם ברגע-האמת, ברגע של חשבוננו האחרון עם העולם, התייחס לוינסון אל השילטון שלו בבנק ובחברה כאל רבושי הפרטי, נחלתו, שאותה ביקשה הכנופיה לחלק בשלל. לא היתה זאת גישה בילעדית לו. בוויכוח על